అపరిచిత

౧

ప్రస్తుతం నా వయస్సు 27 సంవత్సరాలు. కాలేజీలో ప్యాసు కావలసిన పరీక్షలన్నీ నేను ప్యాసయి పోయేను బాల్యావస్థలోనే మా నాన్నగారు కాలంచేసేరు. వకాల్తీచేసి చాలా డబ్బు గణించినా అందులో కించిత్తైనా అనుభవించడానికాయన కవకాశం లేకపోయింది. చచ్చిపోయే ముందేమనుభవించేరో అంతే. ఆయన చచ్చిపోయే సరికి నాకు బొత్తిగా చిన్నతనం. మాఅమ్మ చాలా పేదింటిపిల్ల. అంచేత ధనం బాగావున్నప్పటికీ, మా అమ్మ సంసారపక్షంగానే కాలక్షేపంచేస్తూ వచ్చేది. చిన్నప్పటినించీ నేను చాల అల్లారుముద్దుగా పెరగడం చేతనో, ఏమిటోగాని, నా కీడుకు తగ్గ శరీరసౌష్ఠవం లేకపోయింది. ఇప్పటికేనా సరే నేను అన్నపూర్ణాదేవి ఒళ్ళో విఘ్నేశ్వరుడి తమ్ముడు కార్తికేయుడులాగ కనిపిస్తాను.

అసలు నా ఏజంటు మా మేనమామే. అతడు నాకంటె మహావుంటే ఆరుసంవత్సరాలు పెద్ద వుంటాడేమో. కాని, అంతర్వాహినీ ఫల్గునీ నది యిసకలాగ మాకుటుంబాన్నంతట్నీ కూడా తనలో యిమిడ్చేసుకున్నాడు. అంతా లోపలి స్వయంపాకం అతనుండడం చేత సంసారతాపత్రయం నాకేమీ వుండేది కాదు.

నేను సత్పాత్రుడననీ, తగిన వరుడ్ననీ ఏ కన్యాదాతయినా ఒప్పుకోక మానడు. చుట్ట సహా కాల్చను కదా. అమ్మ చెప్పినట్టల్లా అక్షరాలా నడుచుకొనే ఓర్పు నాలో పూర్తిగావుంది—నాలో అన్నిగుణాలూ ఉన్నాయి కాని తల్లిమాట జవదాటే శక్తిమాత్రం లేదంతే. ఎలాగయినా నన్నొక తగుమనిషని చెప్పొచ్చును.

నా వివాహానికీ చాలా గొప్పగొప్ప సమంధాలు వచ్చాయి. కాని నా యేజెంటు—మా మేనమామ నా వివాహసంబంధంలో ఒక విశేషాభిప్రాయంతో వుండేవాడు. సామంతుల పిల్ల అతనికిష్టంలేదు. కోడలు ఇంట్లో అణిగి మణిగి వుండాలని అతనుద్దేశం. కాని డబ్బంటే ఆశకూడా బాగావుంది. వియ్యంకుడు విశేష ధనవంతుడు కాకూడదుట. అయినప్పటికీ, కట్నాలూ, కానుకలూ యివ్వడంలో యేలోటుబాటూ రానివ్వకూడదుట. బాగా పిండేడానికి వీలుగావుండాలట. ఒకవేళ తనపిల్లనిచూడ్డానికింటికొస్తే యేలోటుపాట్లు (ఆదరణలో) జరిగినా గమ్మునపోయేవాడుగా వుండాలట.

నామిత్రుడు హరిబాబు కాన్పూరులో పనిచేస్తున్నాడు. వాడు సెలవల్లో కలకత్తావచ్చి నామనస్సును కలతబెట్టేడు. "యిదుగో! నువ్వు నిజంగా పెళ్ళి చేసుకోదల్చుకుంటే నాయెరికి నొకమంచిపిల్ల వుంది" అన్నాడు.

అంతకి క్రితమే నేను ఎమ్.ఏ. ప్యాసయి వున్నాను. ముందేమి చేయాలో నా కగమ్యగోచరంగా వుండేది. ఎంతచూసినా ప్రపంచమంతా ఎడారిలాగ కనిపించేది. ఒక పరీక్షనీ లేదు. నౌకరీ అనీ లేదు. భూమిపుట్టామీదా లేదు. ఇంట్లో అమ్మా, వీధిలో మామా తప్ప నాకు మరేమీ కనిపించడంలేదు. ఈ లోకమనే యెడారిలో నా హృదయానికి ప్రపంచమంతటా మయమై పోయిన స్త్రీరూపమనే యెండమావులు గోచరిస్తూ వుండేవి—ఆకాశాన్ని దాని స్నిగ్ధనీలదృష్టి కనపడేది. గాలిలో దాన్ని నిశ్వాసం ప్రకంపితం అయినట్టుగానూ, చెట్ల యొక్క మర్మరధ్వనిలో దానిగుప్తసందేశము యిమిడి వున్నట్టూ కనపడేది. అల్లాంటి సమయాన్ని హరిబాబు వచ్చి "నాయెరికిని మంచి సంబంధం ఉం"దన్నాడు. ఆనేటప్పటికి నాశరీరం, మనస్సున్నూ వసంతపవనానికి పొగడచిగుళ్ళలాగ యెండానీడల మధ్య అల్లల్లాడిపోయాయి.

హరిబాబు మహారసికుడు. ఏదైనా వర్ణించడానికి మరి వాణ్ణే చెప్పాలి. నాకూ చాలా ఆదుర్దాగా వుంది,

"అయితే మామయ్యతో యీ సంగతి కదిపి చూడ" మన్నాను.

హరిబాబు వాగ్ధాటికి మామయ్యకూడా లొంగిపోయేడు. కోడలికంటె వియ్యంకుడి భోగట్టా తెలుసుకోవాలనే రకంలోవాడు మామయ్య. హరిబాబు మాటలవల్ల, వియ్యంకుడి స్థితిగతులు తన మనస్సుకు నచ్చినట్లే వున్నాయని అనుకున్నాడతను. ఒకప్పుడు వాళ్ళ వంశం సిరిసంపదలతో తులతూగుతూండేదిట. కాని ప్రస్తుతం ఆ ఉచ్ఛదశ అంతా తగ్గిపోయి నప్పటికీ కొంత ఆస్తి మట్టుకు శేషించివుంది. స్వస్థలంలో ఆ స్వల్ప ఆస్తితో పరువుప్రతిష్టలతో కాలక్షేపం చెయ్యడం కష్టమని చెప్పి యిప్పుడు పడమటనే యేదో విధంగా కాలం గడుపుతున్నారుట. ఒక్కగా నొక్క కూతురుట. అంచేత యిప్పుడున్నా ఆస్తి కాస్తా యీపిల్లకి రాసిచ్చీడానికే అభ్యంతరమూ లేదుట.

ఈమాటలన్నీ అయేయి. కాని పిల్ల వయస్సు పదిహేనేళ్ళని వినే సరికి మాత్రం మా మేనమామకి— చెప్పాలికదూ మరి— కొంచం ఉత్సాహం తగ్గింది. "సాంప్రదాయమైన కుటుంబమే నా వాళ్లది. ఇందులో మరేమయినా లోసుగుందా?..." అని అనేటప్పటికి— "అబ్బే ఎక్కడా మంచివరుడు దొరక్క పోవటంచేత యీ ఆలస్యమయింది గాని మరో సంగతేమీ కాద" ని హరిబాబు నమ్మకం చెప్పిన మీదట గాని మా మేనమామ శాంతపడ్డాడు కాదు. వివాహానికి ముందు కావలసిన చర్యంతా నిర్విఘ్నంగా సమాప్తయింది. కలకత్తా కవతలున్నదంతా అంశమాసుల్లోనే లెఖ్కని మా మేనమామ వుద్దేశం. తను జన్మమెత్తి ఒక్కసారి గాబోలు ఏదో తప్పనిసరి వచ్చి కోన్నగరం వరకూ వెళ్ళేడు. మా మేనమామేగాని మనువయి పుట్టి నట్టయితే తన సంహితలో హౌరా ఆనకట్టు దాటడం కూడా నిషేధించి వుండేవాడే. ఏమయినప్పటికీ, "మామయ్యా యింకెలాగా వెళ్ళేడు, పోనీ నేనైనా ఒకమారు పిల్లని చూసొస్తే బాగుంటును" అని అనుకున్నాను. కాని యీ సంగతి మామయ్యతో చెప్పడానికి నాకు సాహసమెక్కడ! పిల్లకు పసుపూ కుంకమూ యివ్వడానికి మా పినతండ్రి కొడుకుని పంపించేరు. అతని అభిరుచి మనస్సంతుష్టిమీద నే నాధారపడి యుండలేదు. కాని అక్కడనించొచ్చి "పిల్ల బంగారపుబొమ్మండానికేమీ సందేహంలే" దన్నాడు. మా పినతండ్రికొడుకు క్కేవస్తువయినా ఒకంతట నచ్చదు. ఎంతగొప్ప వస్తువయినా యీసడించేరకం అంచేత అటువంటివాడినోట "పిల్ల బంగారపుబొమ్మ" అని వినగానే నిశ్చయంగా పిల్ల యెంతో సౌందర్యరాశి అని నాకు నమ్మకంతట్టింది.

౨

పెళ్ళిచూపులికి, ఆడపెళ్ళివారే కలకత్తా రావలిసొచ్చింవని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు. పెళ్ళికూతురు తండ్రి శంభునాథబాబుకి హరిబాబంటే చాలానమ్మకం. అంచేతనే పెళ్ళి మూడుగోజాలుందనగా— లాంఛనం తీర్చుకోడానికి- నన్ను చూడ్డాని కొచ్చేడు. అయనకి నలభై సంవత్సరాలవయస్సు. తల ఇంకా పండలేదు. మీసాలు మాత్రం అక్కడక్కడ పండడం ఆరంభించేయి. చూడతగ్గమనిషి. నలుగురిలో కూర్చుంటే నిండుగా వుంటాడు.

నన్ను చూసి అతను సంతోషపడ్డాడనే నానమ్మకం కాని యీవిషయంలో అతని అభిప్రాయం యేమిటో తెలుసుకోడం కష్టం. ఏమంటారా, చాపక్రిందనీరులాగుండేవాడు కాని పైకేమీ తేలేవాడు కాడు. మామేనమామమాత్రం చాలా అనర్గళంగా మాట్లాడుతూ ధనములోనైతేనేమి, పరువుప్రతిష్ఠలలోనైతేనేమి పట్నంలో వాళ్ళందరూ వీళ్ళకితీసికట్టని వియ్యంకుడనుకొనేలాగు చెయ్యడానికి ప్రయత్నించేవాడు. శంభునాథబాబీ విషయంతో తనకేమీ సంబంధంలేనట్లు కనబడుతూ మధ్యమధ్యమాత్రం ఊఁ ఆఁ అంటూండేవాడు. నేనే మా మేనమామ స్థితిలోగానే వుంటే అతని ముభావానికి నిరుత్సాహుణ్ణయిపోయివుందును. కాని అప్పట్లో మామేనమామ వాక్ప్రవాహాన్ని కట్టుగట్టువెయ్యడం ఎవరితరం? శంభునాథబాబు ముభావంచూసి, మామయ్య అతన్ని అభాజనుడి కింద కట్టేసేడు సాధారణంగా వియ్యంకుడు అనేవాడు ముక్తసరిగా ఉంటేనే శోభిస్తుందిగాని తెగవాగడం మంచి లక్షణంగాదు. అంచేత అతని

మా సంతోషం చూసి మామయ్య సంతోషమే పడ్డాడు. శంభుబాబు తనదగ్గిర శెలవు పుచ్చుకుని వెళ్ళేటప్పుడు మామయ్య మెడమీదనించే ఏవో రెండుమూడు మాటలతోటే సాగనంపేసేడు — బండిదాకా దిగబెట్టడానికో మెట్లేనా కిందికి దిగిన పాపాన్ని పోలేదు.

కట్నాలు కానుకలూ విషయంలో ఉభయపక్షాల వారికీ జరగవలసిన మాటలన్నీ జరిగేయి. మా మేనమామకి, తానొక గొప్ప వ్యవహారకర్తనని ఒక గర్వం. పెండ్లిమాటల్లో ఏదేనా సరే ఫలానాది ఖచితంగా మాట్లాడని విషయం ఉండిపోయిందని సందేహించడానికి కేమాత్రం అవకాశంలేదు. కట్నంయింతా అని అంకె తేలిపోయింది. అదీగాక, నగలు ఎన్ని తులాలో, బంగారం ఎన్నోవన్నో, ఇవన్నీకూడా నిర్దిష్టం అయిపోయింది. యీ గొడవలో నే నేమీ జోక్యం కలుగజేసుకోలేదు. ఇచ్చి పుచ్చుకోడంలో నేమేమిమాటలు జరిగేయో ఆసంగతే నాకు తెలీయదు. యీ మాటలు కూడా పెళ్ళిలో ఒక ముఖ్యభాగమనీ, యీ భారం అంతా వహించే పెళ్ళిపెద్దలే ఒక చిల్లిగవ్వయినా రద్దు కాకుండా చూస్తారని మాత్రం నాకు బాగా తెలుసును. వాస్తవానికి మా మేనమామ పక్కా-లౌక్యుడవడం మా కుటుంబానికి గర్వించవలసినదే.

అఖండవైభవంగా యథాసమయానికి పెళ్ళి వారందరూ కాన్పూరు చేరేరు. నౌకర్లని చాకర్లనీ మరి పెళ్ళివాళ్ళని లెక్క-పెట్టాలంటే వేరే ఒక గుమాస్తాను వేసుకోవలసిందే. వీళ్ళందరికీ తగిన గౌరవమర్యాదలు చేయాలంటే ఆడపెళ్ళివారితాతలు దిగొస్తారని తలుచుకుంటూ మాఅమ్మా, మేనమామా పడ్డ ఆనందానికి హద్దు లేకపోయింది. బ్యాండు, నౌబత్తు, డోలు, సానాయి, కన్సర్టు వగైరా ఎన్నిరకాల మంగళవాయిద్యా లుండాలో అన్నీకూడా ఒక్క-పెట్టుగా చెవులు గింగురెత్తేలాగున మోగుతూండగా మేమంతా పెళ్ళివారింట్లో ప్రవేశించేం. వజ్రాలు తాపడంచేసిన ఉంగరాలూ, నగలూ, నాణేలుతోటి నాశరీరం అంతా మలామా చేసేసేరు. కాబోయే మామగారికి తనఅల్లుడు ఎంత విలువ గలవాడో, ఆసంగతి యీ నగలరూపంగా తెలపాలని గాబోలు మా మేనమామ ఉద్దేశం.

పెళ్ళివారింట్లో ప్రవేశించిన తరవాత మా మేనమామంత సంతోషంగా కనిపించలేదు. పైనివసారాలో పెళ్ళివారుండడానికి జాగాలేదొకటి. దానిమీద యావత్తు ఏర్పాట్లూ ఏదో సామాన్యంగా వున్నాయి గాని విశేషంగా లేవు. యిదీగాక, శంభుబాబు వ్యవహారం కూడా అదో మోస్తరుగావుంది. విధేయతలేదు. సరిగదా నోటంట మాటరావడమే అపురూపంగావుంది. కాని అతని వకీలుమిత్రుడొకడుమాత్రం మొలకు శాలువొకటి దట్టంగా బిగించి వికృతమైన గొంతుక, పణత బుర్ర, పొగచూరినట్టున్న మొహం, గానుగ మొదలులాగు శరీరంతో అత్త యీదులాడుతూ గడియ గడియకీ, చేతులు జోడించి అతివినయంగా భజంత్రీవాళ్ళని లగాయతు చేసుకొని పెళ్ళివారన్న ప్రతీవాణ్ణీ, గద్గదస్వరంతో, ఆప్యాయతగా ప్రార్థిస్తూ ఉండబట్టిగాని, లేకపోతే ఓంప్రథమంలోనే ఉభయపక్షాల వారికీ "కాసరకూసరై, తుడమ గాడిదవాలకమై, సిగపట్ల గోత్రమై" అన్న అవస్థ పట్టవలసిందే.

నేను మండపంమీద కూర్చున్న కొంత సేపటికి మామయ్య శంభునాథబాబుని పక్క-గదిలోకి తీసుకెళ్ళేడు. మరి కొంచంసేపటికి శంభుబాబు నాదగ్గిరకొచ్చి "ఒక్క-మా రిలా దయచేయండి" అన్నాడు.

అసలు సంగతేంటంటే—తన జన్మలో ఎవడి చేతా దగాపడనని చెప్పి మా మేనమామ కో పెద్ద మహాగర్వం. "వియ్యంకుడు నగల సంబంధంలో దగాచేస్తాడేమో, ఆముడి కాస్తా పడిపోయింతరవా తేమనుకుంటేయేం కార్యం" అని అనుకున్నాడు, లౌక్యంలో యింతవాడు మరి లేడని ముందే చెప్పేనుకదా! అంచేతే తనవెంట నగలూ అవీ నాణెం చెయ్యడానికి ఒక బంగారపు పనివాడ్నికూడా తీసుకొచ్చేడు. శంభుబాబుతో కలిసి నేను లోపలికెళ్ళే సరికి మామయ్య బల్లమీద కూర్చున్నాడు. కంసాలి కట్టెలు, త్రాసు, గీటురాయి మొదలయ్యి యావత్తు సరంజాంతోటీ జంబుఖానా మీద కూర్చున్నాడు.

శంభుబాబు నన్ను చూసి "మీ మేనమామ గారు

పెండ్లి కాకముందే నగలు నాడెం చేయిస్తానంటున్నారు. మీ అభిప్రాయం యేమిటి." అని అడిగేడు.

నేను తలవంచుకొని ఏమీ మాట్లాడకుండా ఊరుకున్నాను. "వాడభిప్రాయాని కేముందీ! నేనెలా చెపితే అలాగే అంటాడుగాని" అన్నాడు మా మేనమామ.

శంభునాథబాబు నావైపు తిరిగి—'అయితే ఆయనెంత చెబితే అంతేనా, మీరు చెప్పేదేమైనా వుందా యీ విషయమై'

నేను బుర్రతటాయించి "యీ విషయంలో నాకేమీ అధికారం లేద"న్నట్టు సాంకేతికంగా తెలియజేసేను.

సరే అయితే కూర్చోండి "పిల్ల వంటిమీద ఉన్న బంగారం అంతా తీసుకొస్తాను" అనిచెప్పి శంభు బాబు యింట్లోకి వెళ్ళేడు.

"పెళ్ళికొడుకెందు కిక్కడ? మండపంలోనే కూర్చుంటే బాగుంటుంది." అన్నాడు మేనమామ.

శంభుబాబు "అబ్బే! మండపంలో గాదు. యిక్కడే కూర్చోవాలి" అని అంటూ యింట్లోకెళ్ళి మరి కొంతసేపటికి నగలమూట పట్టుకొచ్చి బల్లమీద పెట్టేడు. ఆ నగలన్నీ యిరువై యేళ్ళనాటివి - యీ కాలపు నగలు కావు.

వాట్ని చూడ్డంతోటే పనివాడు "వీట్ని నాడెం చేయాలసిన అవసరం కనిపించదు. అసలు బంగారం, కల్తీ యేమాత్రంలేదు. యీ కాలంలో యిలాంటి బంగారం మచ్చుకేనా దొరకదు." అని అంటూ ఒక బంగారపు కడ్డీ సుత్తితో కొట్టి "చూసేరా, ముక్క వంగడమేగాని విరగడంలేదు." అన్నాడు.

మామయ్య తక్షణమే నగలజాబితా తయారు చేసేడు—ఏమో తర్వాత వీటిలో తఖరావస్తే?

లెఖ్ఖ చేసే సరికి నిర్ణయించుకున్న బంగారం కంటె యెక్కువే తేలింది. అందులో ఒక కమలాలజోడు కూడా వుంది. శంభునాథుడు "దీన్ని కూడా నాడెం చేయించండి" అని దాన్ని కంసాలిచేతికిచ్చేడు. "యిది సీమసరుకు. యెంత మంచిదిగా దీబంగారం." అని కంసాలనేసరికి శంభునాథబాబు ఆ కమలాలజోడును మామయ్యకిచ్చి "అయ్యా! దయచేసి దీన్ని తమ దగ్గిరే వుంచండి" అన్నాడు.

మామయ్య దాన్నిచూసి నిర్ఘాంతపోయాడు—చిక్కితే నెత్తురులేదు. పసుపుకుంకం యివ్వడానికి పంపించిన వస్తువు అదే! "ఒకణ్ణి టోపీవేయాలిగాని, మనం ఎప్పుడూ టోపీ పడగూడదు" అని మురిసిపోతూవున్న మామయ్య కంఠంలో అడ్డుతిరగడం చూసి నిర్విణ్ణుడై పోయాడు. కాని, పైకిమాత్రం ఏమీ తొణక్కుండా నాతో, "నువ్వెళ్ళి మండపంలో కూర్చో" అన్నాడు.

కాని శంభునాథబాబు—మండపంలో కూర్చోడానికేం పదండి మొదట భోజనాలు గానియ్యండి.

మామయ్య—అదేమిటండీ! లగ్నం......

శంభునాథుడు—ఆ గోడవెందుకు? లెండి. పదండి.

పైకి ఒట్టి వెర్రివాడిలాగ కనిపించి నప్పటికీ శంభునాథబాబు, క్రియాపట్ల మహాజాగర్తయిన వాడని అప్పుడు నే ననుకున్నాను మామయ్య లేచేడు. పెళ్ళివారందరి భోజనాలయేయి. పై యేర్పాటుల్లో యేమీ జడజంభం లేకపోయినప్పటికీ పదార్థాలన్నీ మహా పరిశుభ్రంగాను, రుచిగాను వున్నాయి.

పెళ్ళివారందరి భోజనాలయిన తరవాత శంభునాథబాబు నన్నుకూడా భోజనానికి రమ్మన్నాడు. మామయ్య, "అదేమిటి? లగ్నం కాకుండా పెళ్ళికొడుకెలా భోంచేస్తాడు" అన్నాడు. కాని శంభునాథబా బతని మాటలేమీ లక్ష్యపెట్టకుండా నాతో, "మీ అభిప్రాయం ఏమిటి? భోజనంచేస్తే ఏమైనా తప్పా?" అన్నాడు,

నే నేమండానికీ మా మేనమామక్కడే వున్నాడు. అతనిమాట జవదాటడానికి నాతరమా? అందుకే నేనేమీ అనలేక పోయేను.

అప్పుడు శంభునాథబాబు నాతో "తమరు చాలా శ్రమిచ్చేను. తమవంటి ఆ గర్భశ్రీమంతులకి తగిన గౌరవమర్యాదలు చెయ్యడానికి మేమేపంత ధనవంతులం కాం. క్షమించాలి. చాలంరాత్రయి పోయింది. యింకా మిమ్మల్ని శ్రమపెట్టడం న్యాయం కాదు,

మరి తమరంతా——

మామయ్య——ఆఁ. సరే దానికేంలెండి. మండపంలోకి పదండి. మేం మొదట్నించీ సిద్ధంగానే వున్నాం.

శంభునాథుడు——తమ కెన్నిగంటలబండీ కెళదామ నుంది? కొంచెం సేపటికే ఓబండీ బయల్దేర్తుంది.

మామయ్య——(ఆశ్చర్యంతో)——వేళాకోళాల కేమి లెండి!

శంభుబాబు——వేళాకోళంచేయడం మీవంతు. మీ వంటి పేచీకోర్లతో సంబంధం చేయడం నాకిష్టంలేదు.

మామయ్య కొంతసేపటిదాకా శంభుబాబుని చూస్తూ ఉండిపోయేడు నిర్ఘాంతపోయి.

శంభుబాబు——పెళ్ళికూతురు తాలూకు వస్తువులు నేనపహరించేస్తాననే వుద్దేశంతో వాటి నన్నింటినీ నాడెం చేయించి మొట్టమొదటే దానిజాబితా తీసుకుం దామని అనుకునే వాళ్ళకి నాపిల్ల నియ్యను.

నాతో మాటాడవలసినఅవసరం తనకేమీ కనిపించింది కాదు. మేనమామ మేమంటే దానికి వెనకతాళం వేస్తాడు పీడంతేనని యిదివరకే స్పష్టంగా తెలిసిపోయుండికదూ మరీ. తరవాత జరిగిన సంగతి వర్ణించడాని కిష్టంలేదు నాకు. నానాగందరగోళం "దక్షయజ్ఞ ధ్వంసకాండ"——చేసి పెళ్ళివారంతా బయటికి సాగేరు——ఓ బేండుగాని, సన్నాయి గాని కిక్కురుమంటే ఒట్టు.

3

ఊళ్ళో మావాళ్ళీసంగతి వినేసరికి నిప్పుకు తొక్కిన కోతుల్లాగ దాటడం మొదలెట్టేరు. "కన్యాదాతకింత తెగనీలుగేంటి. ఘోరకలి కాపోతే మరేంటి" అని కొందరు. "చూద్దాంకదూ పిల్లకి పెళ్ళెలా చేస్తాడో! శాస్త్రానుసారంగా పిల్ల పెళ్ళికే పనికిరాదు" అనేవాళ్ళు కొందరు. కాని "పిల్లకి పెళ్ళికాదేమో" అనే భయమే లేని వాళ్ళకి వీళ్ళేం శాస్తి చెయ్యగలరు!

వేలకొద్దీ, లక్షలకొద్దీ పెళ్ళికొడుకులున్నారు. కాని, తీరాపీటలమీద కూచున్న తరవాత, కన్యాదాత వల్ల అర్ధచంద్రప్రయోగం అయిన నాణ్ణి నేనొక్కణ్ణే కనపడుతున్నాను. నావంటి సత్పాత్రుడి నుదుటిమీద ఏ దుష్టగ్రహం——యింత పటాటోపం జరిగిన తరవాత కూడా——యీ కళంకం తెచ్చిపెట్టిందో! అయిన అవమానానికి తోడు, పెళ్ళివారందరికీ భోజనం పెట్టేసేరు. "భోంచేసి పోరా" అన్నట్టు.

మా మేనమామ వాళ్ళమీద పరువునష్టం దావా పడేస్తానని మహాగడబిడచేసేడు. కాని కావలసినవాళ్ళంతా "అయిన అవమానం చాలకాయేంటి, యీపాటికి చాలించు ప్రతాపం" అని మొహం వాచేటట్టు చీవాట్లు వేసేరు.

చెప్పాలికదూ నాకుకూడా అరికాలుమంట నెత్తి కొచ్చింది. ఏ వుపాయంచేత శంభునాథబాబు, యింక విధిలేక, 'రక్షించు బాబూ' అని నాకాళ్ళమీద పడతాడ్రా అని మీసందువ్వుతూ, ఆలోచించడం మొదలెట్టేను.

కాని యీ ఉద్రేకప్రవాహంతోపాటు, మరో ప్రవాహంకూడా అతివేగంగా ప్రవహిస్తూంది. నా మనస్సు ఆ అపరిచితమీద పూర్తిగా లగ్నమైపోయింది. ఇంత అవమానం జరిగేకకూడా దాన్ని కట్టిపెట్టడం మహా కష్టసాధ్యమయిపోయింది. యింతకీ ఆ అపరిచిత గోడచాటునే వుండిపోయింది. ఆమె కపాలం చందనచర్చితమై, ముఖమ్మీద సిగ్గు ఆవరించి వుంది. కాని మనస్సులో ఏముందో నాకేం తెలుసు. నాకల్పనాప్రపంచంలోవున్న అకల్పలత వసంతకాలపు పుష్పభారాన్నంతా నాకు సమర్పించడానికి నతవదనంతో నిల్చున్నాది. సుగంధమలయమారుతం వీచింది. ఆకుల మర్మరధ్వనికూడా కొంచం వినిపించింది. యింక ముందు కడుగెయ్యడమే తరవాయి. సరీగా అప్పుడే——ఆ సమయాన్నే——పరిస్థితంతా, ఒక్కసారిగా, ఒక్క రెప్పపాటు కాలంలోనే పూర్తిగా మారిపోయి, శూన్యాకాశంలో విలీనమై పోయింది.

కన్యారూపవర్ణన అతనిముఖతా విందామనే అభిలాషచేత, యిన్నాళ్ళ వరకూ ప్రతీరోజూ సాయంత్రం మా పినతండ్రి కొడుకుదగ్గిర కెళ్ళి, అతని కేమీ ఊపిరి సలుపనివ్వ లేదు. అతనెంత యీసడింపు మనిషయినా 'పిల్ల బంగారబ్బొమ్మ'న్నాడు. అంచేతే అతనన్న ప్రతీ

అక్షరంకూడా అగ్నికణకల్లాగ నామనస్సుకి చిచ్చుపెట్టేసింది. అతను చెప్పడంచూసి పిల్ల సౌందర్యఖని అనుకున్నాను. కాని ఆ సౌందర్యాన్ని ప్రత్యక్షంగా చూడలేకపోయేను సరిగదా ఆఖరుకి ఫోటోకూడా చూడ్డానికి దొరికిందికాదు. స్థూలదృష్టితో చూడలేకపోతే పోయింది, సూక్ష్మదృష్టితోనైనా చూడ్డానికి కొంత ప్రయత్నించినా నాశక్యమయిందికాదు. మనస్సు మాత్రం పలువిధాలపోయి పెళ్ళినాటి వివాహమంటపంగోడ కవతలిప్రక్కన నిట్టూర్పులు విడుస్తూ గిర్రున తిరుగుతూ వుండిపోయిందంతే.

పిల్లకి నా ఫోటోగ్రాఫు చూపించేవని హరిబాబు చెప్పేడు. తప్పకుండా అది ఆవిడకి నచ్చేవుంటుందని నా నమ్మకం. నచ్చకపోడానికేమీ కారణం కనపడదు చూడండి! ఆ ఫోటోని ఒకపెట్లో జాగ్రత్తగా పెట్టిందని నా మనస్సుమాత్రం నాతో చెప్తూ వుండేది. అప్పుడప్పుడు ఏకాంతంగా—మధ్యాహ్న సమయాన్ని-దాన్ని చూడకుండా వుంటుందా? అలా దాన్ని వంగి చూసేటప్పుడు, ఆవిడ ముక్తకేశములు ముఖానికి రెండువేపులా దాగుడుమూత లాడుతూండవూ? అలాంటప్పుడు పైనించేదైనా అడుగులచప్పుడు విని తన సుగంధాంచలంలో ఆ ఫోటోను దాచేసుకోకుండా వుంటుందా?

దినాలుగడుస్తూ వెళ్ళేయి. సుమారు ఒకఏడాది గడిచిపోయింది. సిగ్గుచేత మామేనమామ యిప్పుడు పెళ్ళిప్రస్తావనే తేవడం మానేసేడు. యీ అవమానం అంతా, వూళ్ళోవాళ్ళు పూర్తిగా మరిచిపోతేనేగాని పెళ్ళి ప్రయత్నం చెయ్యనని ఊరుకుంది మా అమ్మ.

ఇంతటిలో పిల్లకో సంబంధవచ్చిందిట. కాని ఆపిల్ల యిప్పుడు పెళ్ళిచేసుకోనంటున్నాదిట. యిది వినేసరికి నామనస్సుకు కలిగిన సంతోషానికి మేరలేక పోయింది. నాగురించే బెంగపెట్టుకుని ఆపిల్ల నిద్రాహారాలు వర్జించేసిందని, సాయంకాలం తలదువ్వి జడవేసుకోడం మరిచిపోతుందని, తండ్రి దాన్నిచూసి రోజురోజుకీ పిల్లయెందు కింతిలాగ చిక్కిపోతూన్నాదని అనుకుంటూ, ఎప్పుడేనా గదిలో కకస్మాత్తుగావచ్చి ఆవిడ కంట తడిపెట్టడంచూసి 'ఏమమ్మా అలావున్నావు? నాతో చెప్పవమ్మా' అని అంటూంటాడనీ; అప్పుడు పిల్ల గబగబ కళ్ళు తుడిచేసుకుని "అబ్బే యేమీ లేదు" అని అంటుందనీ, నా ఊహాప్రపంచంలో యిదంతా పొడగట్టుతూంటుంది. పోను కమా, మరీ, ఒక్కొక్కగానొక్క పిల్లాయె. అల్లారుముద్దుగా పెరుగుతూవుంది. మండు వేసంకాలంలో, వానలేమిచేత వాడిపోతూన్న గులాబీ మొగ్గలాగ పిల్ల నానాటికీ మనోవ్యాధి చేత కుంగిపోడం చూస్తే యేతండ్రికీ మనస్సు కరక్కుండా వుంటుంది! అటువంటి విషమపరిస్థితుల్లో, మానావమానాల్ని ఒక మూలబెట్టి, మాయింటికి పరుగెత్తుకొచ్చి 'బాబూ, అపరాధం వచ్చింది. క్షమించండి. పిల్లనిచూస్తే గుండె చెరువై పోతూంది. దయచేసి మరోమారొచ్చి పెళ్ళిచేసేసుకోండి. వెనుకటి సంగతంతా మరిచిపోండి. ఎలాగైనా పిల్లని రక్షించి నన్నొడ్డున పడెయ్యండి' అని అనకుండా వుండగలడా? తరవాత? తరవాతింకేముంది—వట్టిగాలిలో మేడ అంతే!

౪

అమ్మని తీసుకుని తీర్థయాత్రకి బయల్దేరేను. భారం అంతా నామీదే పడ్డాది ఏమంటే మా మేనమామ హరాత్తా ఆనకట్టు దాటడం యీమారుకూడా నావల్లకాదని కాళ్ళు చాచేసేడు. యిల్లుకదలడం అంటే ఆతనికి ప్రాణాంతంగా వుండేది. సరే రైయిల్లో పడుకున్నాను. బండీ కుదుపుచేత రకరకాల కలలు అస్పష్టంగా కనబడుతున్నాయి. అకస్మాత్తుగా యేదో స్టేషన్లో బండాగింది. చీకటి-వెలుతుర్లలో ఎన్నడూ ఎరగని ఆ స్థలంకూడా ఒక కలమోస్తరుగానే కనిపించింది. కాని ఆకాశాన్నున్న నక్షత్రాలు మాత్రం చిరపరిచితలు. స్టేషన్లో ఏవో కొన్నిదీపాలు మాత్రం మినుకూమినుకూ మంటున్నాయి. అవే ఆస్థలం అంతా ఎంత అపరిచితమో చెబుతున్నాయి.

అటువంటప్పుడు—ఆ అద్భుతమైన రాత్రికాలంలో ఏమూలనుంచో గాని ఒక ధ్వనివినబడింది. ఏమని—'వేగంరండి, యీపెట్లో ఖాళీవుంది'.

ఎవరైనా సంగీతం పాడుతున్నారేమో అనుకున్నాను. బంగాళీవాళ్ళనోట ఆ బంగాళీపలుకెంత మధు

రంగా వుంటుందో అది యిటువంటి ఎరగని స్థలంలో, వేళ కాని వేళ, అకస్మాత్తుగా వినబడినప్పుడే సరీగా తెలుస్తుంది. కాని నేను విన్న యీ విశేష కంఠస్వరం మాత్రం ఫలానా వాళ్ళలాంటిది అని చెప్పడానికి వీల్లేదు. అది ఒక విశిష్టవ్యక్తిది. కాని దాన్ని వింటూనే యిటువంటిది నా జీవితంలో యెప్పుడూ కూడా వినివుండలేదని మాత్రం తెలిసిపోతూంది.

కంఠస్వరంలో గొప్ప మహత్వముందని నే నెప్పుడూ ఒప్పుకొనే వాణ్ణి. రూపం అంత తోసిపారైడానికి వీల్లేదు, కాని మనుష్యుల మనస్సుల్లో వుండే సూక్ష్మతర విశేషం అనగా, మాధుర్యం, మృదుత్వం వగైరా గ్రహించాలంటే కంఠస్వరం ద్వారానే గాని అన్యత్రా అవకాశం లేదనే నా నమ్మకం. ఈ మృదుమధురకంఠస్వరం యెవరిదా అని చూడ్డానికి కిటికీ కవతల మొహం పెట్టిచూసేను కాని యేమీ కానరాలేదు. చీకట్లో ప్లాట్ ఫారం మీద నిల్చున్న గార్డు మాత్రము జండా వూపడం కనిపించింది. రైలు కదిలిపోయింది. నేను కిటికీ దగ్గరే కూర్చుండి పోయేను. నామనో నేత్రాల కెదురుగా యేరూపమూ లేదు, కాని హృదయం మాత్రం ఒక అజ్ఞాతహృదయం యొక్క రూపం చూస్తువుండి పోయింది. భావావేశంచేత నాలో నేనే 'ఓ. అపరిచిత కంఠస్వరమా! ఒక్కగడియలోనే నువ్వు నా చిరపరిచయుని (హృదయం) పీఠము మీద కూడా అలంకరించేవు. నువ్వెంత అపూర్వమైన దానివి! ఎంత పరిపూర్ణవు! తుపానులో సముద్రపు కెరటాల్లాగ యిట్టే అల్లాడిపోతూ క్షోభించిపోతూవున్న నా హృదయం మీద ఒక్కసారిగా పుష్పంలాగ వికసించిపోయేవు అతరంగాల పరస్పరాఘాతం చేత ఓపళ్లైనా వూడిపోలేదుకదా! నీ కోమలత్వానికి రవంతైనా భంగం కలగలేదుకదా!' అనుకున్నాను.

రైలు చక్కాలయవేస్తూ పరుగెత్తడం. నేను లోలోపలే ఆ సంగీతస్వరమే వింటూంటేమూను. అ సంగీత స్వరం దాని పల్లవి అనుపల్లవీల గతి, ఒకే రూపంలో విలీనమై పోయాయి. 'వేగరండి! యీపెట్టెలో కాళీ వుంది.' అనే శబ్దం మాత్రం వ్యక్తపరుస్తున్నాది. 'ఓ స్వరమయీ! ఔను నిజమే. కాళీవుంది. తప్పకుండా వుంది. కనుకనే నేనుకూడా వెంటనే వచ్చేసేను' అని నా అంతరాత్మ అనసాగింది

ఆ రాత్రంతా యెంత కళ్ళుమూసుకున్నా నిద్రరాలేదు దగ్గిర దగ్గిర ప్రతిస్టేషన్లోనూ కూడా ఒకసారి పైకి తొంగి చూస్తూ వచ్చేను. చూద్దాం, చూద్దాం అని ఉవ్విళ్ళూరిపోతూన్నప్పటికీ, లభించనిది, ఏరాత్రి సమయాన్ని, నే నెరక్కుండా ఎక్కడెగిరి పోతుందో అన్న భయం వకటి పీడిస్తూందికదూ మరీ!

ఆ మర్నాడుదయం ఒక స్టేషన్లో రైలు మారాలి. మేం ఫస్టుక్లాసు టిక్కట్టు తీసుకున్నాం కనుక దొమ్మీ యేమీ వుండదన్న నమ్మకం. దిగి చూసేసరికి ప్లాట్ ఫారం మీద కొంతమంది బిళ్ళబంట్రోతులు సామానుతో బండీరాక, కెదురుచూస్తూ నిలబడ్డారు. ఎవరో రెజిమెంటు జనరలు పర్యటనం కాబోలు బయల్దేరేరు. రెండుమూడు నిమిషాల్లోనే బండివచ్చి ఆగింది. అమ్మను తీసుకుని ఏపెట్టెలో యెక్కడామని నాకు పట్టకుండి. అన్నిపెట్టెలూ కూడా కిక్కిరిసి పోయాయి. నేను ప్రతీకంపార్టుమెంటులోనూ తొంగిచూడ్డం మొదలెట్టేను. సెకెండ్ క్లాస్ కంపార్టుమెంటులో కూర్చున్న ఒక అమ్మాయి మా అమ్మని చూసి—"మీరు మా కంపార్ట్ మెంటులో కెళ్ళిపోరాకూడదూ? యిందులో బాగావుంది కదా!" అన్నాది.

నావొళ్ళిలా జల్లుమనిపోయింది. అదే - అచ్చంగా ఆమధురమైన, ఆ అత్యద్భుతమైన కంఠస్వరమే! ఆ అపూర్వసంగీతఝంకారమే. ఆ అమృతవాక్యాలే— 'కాళీవుంది' అవుత్తరక్షణమే అమ్మతోకూడా బండీయెక్కేసేను. సామానంతా యెక్కించడానికి సమయం చాలకపోయింది. అదేమిటోగాని నా అంత గాభరా మనిషివుండడు. పాపం ఆ అమ్మాయే కూలీలచేతుల లోనుంచి అతిచురుకుగా మాపరుపూ, పెట్టీ, అదీ అందుకుని బండీలో పడేసింది. ఫోటో కెమేరా ఒకటి ప్లాట్ ఫారంమీద వుండిపోయింది. కాని దానికోసం నే నేమీ విచారించలేదు. ఆ అపరిచిత సంగీతస్వరమే యిలా మూర్తీభవించిందో అన్నట్టుగా, ఆ అమ్మాయి

ముఖచంద్రబింబాన్ని యీచర్మచక్షువులతో చూస్తూ ఆసుధారసాన్ని పానంచేస్తూ ఉండిపోయేను. అటువంటి దివ్యమంగళవిగ్రహా న్నిదివరకెన్నడూకూడా చూడలేదు. మా అమ్మకూడా అమ్మాయి అతిశయరూపాని కాశ్చర్యపోతూ అలాగే రెప్పవాల్చకుండా చూస్తూ వుండిపోయింది. ఆవిడ వయస్సు పదహారో - మహా వుంటే పదిహేడో అయివుండొచ్చు కాని ఆశరీరంలో కాని మనస్సులోగాని యెక్కడా యౌవన చిహ్నలవుపించలేదు. సహజమైననడక. నిర్మలమైన చూపు. అపూర్వమైన సౌందర్యం. ఫలానా అవయవం యిలాగుందని యెంచడానికేమీ అవకాశంలేదు.

ఆ అమ్మాయినిగురించి నేను విస్తరించి చెప్పలేను. ఏరంగుబట్ట కట్టుకుందోకూడా సరీగాచెప్పలేను. కాని ఆపిల్ల బట్టకట్టులోకూడా నిరాడంబరం, నిస్పృహ తాండవిస్తూన్నాయన్నమాట. ఆయువతితో మరిద్దరు ముగ్గురు చిన్నపిల్లలు కూడా వున్నారు. వాళ్ళతో ఆమె నవ్వుతాలాడుతూండడంచూస్తే, చిన్నపిల్లలతో కలిసిమెలిసి సరదగా కాలక్షేపంచేయడానికి బాగా అలవాటు పడిపోయిందని స్పష్టమవుతుంది. వయోభేదమందులో మచ్చుకేనా లేదు. దగ్గర చిన్నపిల్లలకి పనికొచ్చే సచిత్రకథలపుస్తకాలు చాలా వున్నాయి. వాట్లలో దేదో వకనుంచికథ చదివిచెప్పమని ఒక పిల్ల ఆ లావణ్యరాశి నిలా వేపుకు తినేస్తూంది. కథకంటె ఆవిడ యొక్క అపూర్వకంఠస్వరములోవుండే అమృతరసాస్వాదనకోసమే వాళ్ళంత కుతూహలపడుతున్నారని నావూహ. కథవర్ణించేటప్పుడు ఆకోమలి నోటినుండి వచ్చే తెంపులేని సంగీతఝుంకారం నా చెవినిబడేసరికి నాశరీరం పరవశం అయిపోయింది. తరవాత స్టేషన్‌లో ఆలలన యింతకారపుశనగపప్పుకొని పిల్లలతోకూడా కలిసి చిన్నపిల్లలాగే, నవ్వుతూ కేరుతూ తిండం మొదలెట్టింది ఈసహజమైన చిన్నతనం చేష్టలలో ఆవిడకేమీ జంకూకొంకూలేదు— 'అమ్మో, ఎవరేమనుకుంటారో' అని.

ఓ స్టేషనులో రైలాగింది. యిదివరలో చెప్పిన జనరలు తాల్లూకు ఒకదొర యీస్టేషనులో యెక్కుదామని చూస్తున్నాడు. పాపం ఎక్కడ వెతికినా ఖాళీలేదు. మాటిమాటికీ మాకంపార్టుమెంటులో పలికి తొంగిచూస్తూ తిరిగి వెళ్ళిపోతూండేవాడు. యిదంతాచూసి నేనూ మా అమ్మా చాలా గాభరాపడ్డాము. ఇంక రైలుకదుల్తుందనగా ఒక రైల్వే అధికారి మాపెట్టెలోకొచ్చి రెండు రిజర్వుప్యాసులు పట్టుకొని వాటిని రెండు బెంచీలమీద తగిలించి నాతో, 'యీకంపార్టుమెంటులో యీ రెండు బెంచీలను యిద్దరుదొరలిదివరకే రిజర్వుచేసుకుంటున్నారు. అంచేత మీరింకోకంపార్టుమెంటులోకెళ్ళిపోవాలి' అన్నాడు.

నేనూరికే గాభరాపడిపోతూ, లేచి వెళ్ళిపోదామని చెప్పి సామానూ అదీ దించడానికి తయారవుతూండడం చూసి, మాతోవున్న ఆ అమ్మాయి వాళ్ళతో హిందీలో చెప్పింది—'మే మీకంపార్టుమెంటు వదిలి వెళ్ళం.'

ఆ అధికారి, తనఅధికారంఅంతా చలాయిస్తూ 'వెళ్ళితీరాలి' అన్నాడు. కాని ఆ అమ్మాయి 'నేనిక్కడినించి కదల్ను' అని భీష్మించుకు కూచోడంచూసి 'యిక మన డాబులు పనికిరావనుకుని, క్రిందికిదిగి యింగ్లీషుస్టేషనుమాస్టర్ని పిలుచుకొచ్చేడు. అతనొచ్చి నాతో 'మిమ్మల్నిలా పంపించెయ్యడానికి నాకు చాలాదుఃఖంగా ఉంది కాని—'

ఇంకా అతనిమాట పూర్తికానేలేదు. నేనేమీఅడ్డు తగలకుండా 'కూరీ, కూరీ,' అని కేకలెయ్యడం మొదలెట్టేను. అప్పుడాఅమ్మాయిలేచి, కొంచంచికాకుతో, 'కూరీలేదు, యేమీలేదు. మీరెక్కడికీ వెళ్ళడానికి వీల్లేదు. మీస్థలంలోకెళ్ళి మాట్లాడకుండా కూర్చుండురు. చెప్తాను' అనిచెప్పి తలుపుదగ్గరకొచ్చి నిలబడి, స్టేషన్‌మాస్టరుతో 'యీకంపార్టుమెంటును మొదట్నుంచీ రిజర్వుచేసేరని వారంటున్నారు. కాని అది శుద్ధబద్ధం' అన్నాది. తరవాతా పేరురాసితగిలించిన ఆ రెండు కాగితంముక్కల్నీ కూడా పైకూడలాగేసి ప్లాట్‌ఫారంమీదకి విసిరేసింది. యూనిఫారం వేసుకున్న ఒక అధికారి మాకంపార్టుమెంటు దగ్గర జరుగుతూన్న తమాషా అంతా చూస్తూ నిలుచున్నాడు. మొదటమాత్రం అతనే, తన బంట్రోతులతో మా పెట్టెలో కెక్కమని

చెప్పేడు; కాని అమ్మాయి సంగతీ, ఆదార్థాటీ చూసి, స్టేషన్ మాస్టరు కేదో సంజ్ఞచేసి, దూరంగా తీసుకు పోయాడు. వాళ్ళిద్దరికీ అక్కడ ఏం సంభాషణ జరిగిందో నాకు తెలియదు. కొంతసేపటికి మాత్రం మా బండికి మరొక కంపార్టుమెంటు తగిలించేరు. అమ్మాయి, నిశ్చింతగా, తనతో ఉన్న చిన్నపిల్లలతో బాటు మళ్ళీ కారం శనగపప్పు తిండంలో మగ్నమైపోయింది. ఆ సుదతి వాగ్ధాటినీ, నావాజమ్మతవాన్నీ తలుచుకుంటూ సిగ్గుపడి పెడమొహం పెట్టుకుని ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని చూస్తూ కూచున్నాను.

రైలు కాన్పూరు వచ్చి ఆగింది. అమ్మాయి తన సామానంతా సర్దుకుని దిగడానికి తగిన సన్నాహంలో ఉంది. స్టేషను కోనాకరొచ్చి ఆ సామానంతా దించేసేడు.

మా అమ్మ యీ సంగతంతా చూసి మరుండలేక పోయింది. "నీ పేరేమిటమ్మా?" అని అడిగింది.

"కల్యాణి."

"మీ నాన్నగారు—"

"ఆయన యీ వూళ్ళో డాక్టరు పేరు శంభునాథసేను గారు." అంతా దిగిపోయేరు.

మామయ్యా, అమ్మా యెంత వద్దని చెప్పినా, ఎలాగై తేనేం, ఒకనాడు కాన్పూరొచ్చేనేను కల్యాణిని, ఆవిడ తండ్రినీ కలుసుకున్నాను. శంభునాథబాబు దగ్గర కెళ్లి చేతులు జోడించి నమస్కరించేసరికి కతని మనస్సు కరిగిపోయింది. కాని 'నేను పెళ్లి చేసుకోను' అంది కల్యాణి.

'ఎంచేత?' అన్నాను.

'మాతల్లి ఆజ్ఞ'

నేను స్థంభీభూతుడ్నయిపోయేను. ఆపిల్లకు తల్లి లేదు ఆకన్యామణి ఉద్దేశం 'తల్లి' అంటే 'మాతృభూమి' అని తేలింది. సమస్త ప్రయత్నం చెయ్యడం, పెళ్లి ఆగిపోవడం, యిదంతా జరిగిందగ్గిర్నుంచీ ఆమె చాలమంది బాలికల్ని పోగుచేసి విద్యాదానం చేయడానికి వ్రతం పట్టిందట. (అనువాదము.)

—ఎమ్. గౌరాంగరావు.

జిజ్ఞాస : మీమాంస

(ఈ విభాగమునందు చికిత్సకును, న్యాయశాస్త్రమునకును సంబంధించిన ప్రశ్నోత్తరములను మాత్రము విడిచి సాహిత్య దర్శన, విజ్ఞాన, శిల్ప, వాణిజ్య ప్రభృతి విషయిక ప్రశ్నలు ముద్రింపబడును. ప్రశ్నయు, ఉత్తరమును సంక్షిప్తముగనుండుట వాంఛనీయము. ఒక ప్రశ్నకనేకులు ఉత్తరముల నొసంగినచో ఎవరి యుత్తరము మా వివేచనమున సర్వోత్తమము కాగలదో దానినే ముద్రింతుము. నామము ప్రకటించుట కిష్టము లేనివారు అట్లు తెలుపుట యవసరము. అనామకమైన ప్రశ్నోత్తరములు ప్రకటింపబడవు. ఒక ప్రశ్న లేక ఒక ఉత్తరము కాగితము నందొక ప్రక్క సిరాతో వ్రాయవలయును. ఒక కాగితమునందు అనేక ప్రశ్నములు, ఉత్తరములు వ్రాసినచో నవి ప్రకటింపబడవు. జిజ్ఞాస, మీమాంసలు చేయుసమయమున విశ్వకోశముయొక్కగాని, యెన్‌సైక్లోపీడియాయొక్క గాని అభావమును పూరణ మొనర్చుట సామయిక పత్రికలకు సాధ్యాతీతమను విషయము పాఠకులు స్మరణయందుంచుకొనవలయును. సాధారణముగ గలుగు సందేహములను నివారించ నుద్దేశ్యముతో ఈ విభాగము నారంభ మొనర్చుచున్నాము. జిజ్ఞాస యెట్లుండుట ఉచితమనగా దానియొక్క మీమాంస అనేకులకు ఉపకారముగునట్లుండవలయును. కేవలము వ్యక్తిగత కౌతుకము, కౌతూహలము లేక ప్రయోజనములకొరకు జిజ్ఞాస మొనర్చుట యుచితము గాదు. మీమాంసలను పంపు సమయమున యదార్థముగను, యుక్తియుక్త